

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Фінансова стійкість банку в умовах економічної нестабільності
за матеріалами АТ «АКЦЕНТ-БАНК»

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС.019277.01.09.00

Виконав студент IV курсу група ФБС-19-1 Владислав КАНЬШИН
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент Інна ДОЦЕНКО
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні основи фінансової стійкості банку в умовах економічної нестабільності	7
1.1 Економічна сутність фінансової стійкості банку та фактори, що впливають на її формування	7
1.2 Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку	15
2 Аналітико-практичні аспекти оцінки фінансової стійкості банківських установ	23
2.1 Аналіз фінансової стійкості банківської системи України та фінансово-господарської діяльності АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках	23
2.2 Оцінка рівня фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» та напрями її підвищення	34
Висновки	43
Список використаних джерел	46
Додатки	51

Вступ

Актуальність теми. Кризові явища, що викликані воєнними діями на території України, характеризується тенденцією до посилення фінансової нестабільності, яка поглинула економіку нашої держави. В зв'язку з цим, важливого значення набуває питання щодо забезпечення стійкого економічного розвитку, який значною мірою залежить від надійності банківського сектору. Важливими факторами при формуванні довіри з боку інвесторів, клієнтів, партнерів до банківських установ є їх фінансова стійкість та стабільність діяльності. На сьогодні, проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банків в умовах економічної нестабільності та воєнних дій на території України набула загальнонаціонального значення. Саме тому, ефективно забезпечення фінансової стійкості є важливим стратегічним завданням кожного банку.

Вивченням питань, які стосуються фінансової стійкості банку займались як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Зокрема аналізу, оцінці та напрямам забезпечення фінансової стійкості банківських установ значну увагу приділили такі зарубіжні науковці, як Е. Долан, Р. Кемпбелл, Р. Міллер, П. Роуз, Дж. Сінкі, Дж. Ван Хорн. Дослідженням даної проблематики приділили увагу й такі вітчизняні науковці, як О. Вінниченко, О. Вовчак, Н. Волкова, О. Дзюблюк, О. Заруба, Т. Кубах, І. Лінтур, А. Мороз, В. Пантелєєв, В. Рисін. Проте, враховуючи кризовий стан економіки України, нестабільність фінансової та грошово-кредитної системи, дане питання залишається невирішеним.

Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової стійкості банку в умовах невизначеності. Згідно мети дослідження поставлені такі завдання:

– обґрунтувати економічну сутність, роль та значення фінансової стійкості банку;

- дослідити фактори впливу внутрішнього та зовнішнього середовища на фінансову стійкість;
- узагальнити методичні підходи оцінки фінансової стійкості банку;
- здійснити аналіз фінансової стійкості банківської системи України та АТ «АКЦЕНТ-БАНК»;
- окреслити основні напрямки покращення фінансової стійкості банківських установ в кризових умовах.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є фінансова стійкість банку. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти забезпечення фінансової стійкості банку в умовах невизначеності.

Для досягнення поставленої мети та завдань кваліфікаційної роботи використовувалися методи наукових абстракцій при дослідженні теоретичних основ фінансової стійкості банківської установи; метод логічного узагальнення при вивченні впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансову стійкість банків; методи статистичного та порівняльного аналізу, при здійсненні аналізу фінансової стійкості банківської системи України; графічного зображення даних – для наочного відображення фінансово-економічних показників банку.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали Національного банку України, наукові публікації та монографічні видання, матеріали наукових конференцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет за темою дослідження, фінансова звітність АТ «АКЦЕНТ-БАНК».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 51 сторінка друкованого тексту. Робота містить 6 таблиць, 10 рисунків та 4 додатки. Список використаних джерел складається із 40 найменувань.

1 Теоретико-методичні основи фінансової стійкості банку в умовах економічної нестабільності

1.1 Економічна сутність фінансової стійкості банку та фактори, що впливають на її формування

На сьогодні, банківський сектор України здійснює діяльність в умовах нестабільної загальноекономічної ситуації, яка викликана воєнними діями на території країни. Це суттєво впливає на функціонування та ефективність розвитку банківської діяльності.

Фінансова стійкість банку є однією із важливих умов розвитку та стабільної діяльності як окремої банківської установи, так і банківської системи загалом. В сучасній нестабільній економічній ситуації, що характеризується кризовими явищами в багатьох сферах економічної діяльності, особливої актуальності набуває проблема підтримання на достатньому рівні фінансової стійкості банків.

Банківська система України пов'язана з функціонуванням банківських установ, які забезпечують стабільність діяльності за рахунок ефективного виконання покладених на них завдань, контроль за якими здійснює НБУ. Стійкість банківської установи визначається здатністю ефективно здійснювати діяльність в разі непередбачуваних обставин, а також мінімізації ризиків із подальшим дотриманням визначеної стратегії банку. Отже, кожна банківська установа, у процесі свого функціонування відіграє вагомий роль у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи в цілому. Зокрема, погіршення фінансової ситуації в одній банківській установі, може спричинити проблеми та поставити під загрозу функціонування всієї банківської системи України.

На рисунку 1.1 наведено вплив фінансової стійкості банку на фінансову стабільність банківської системи.

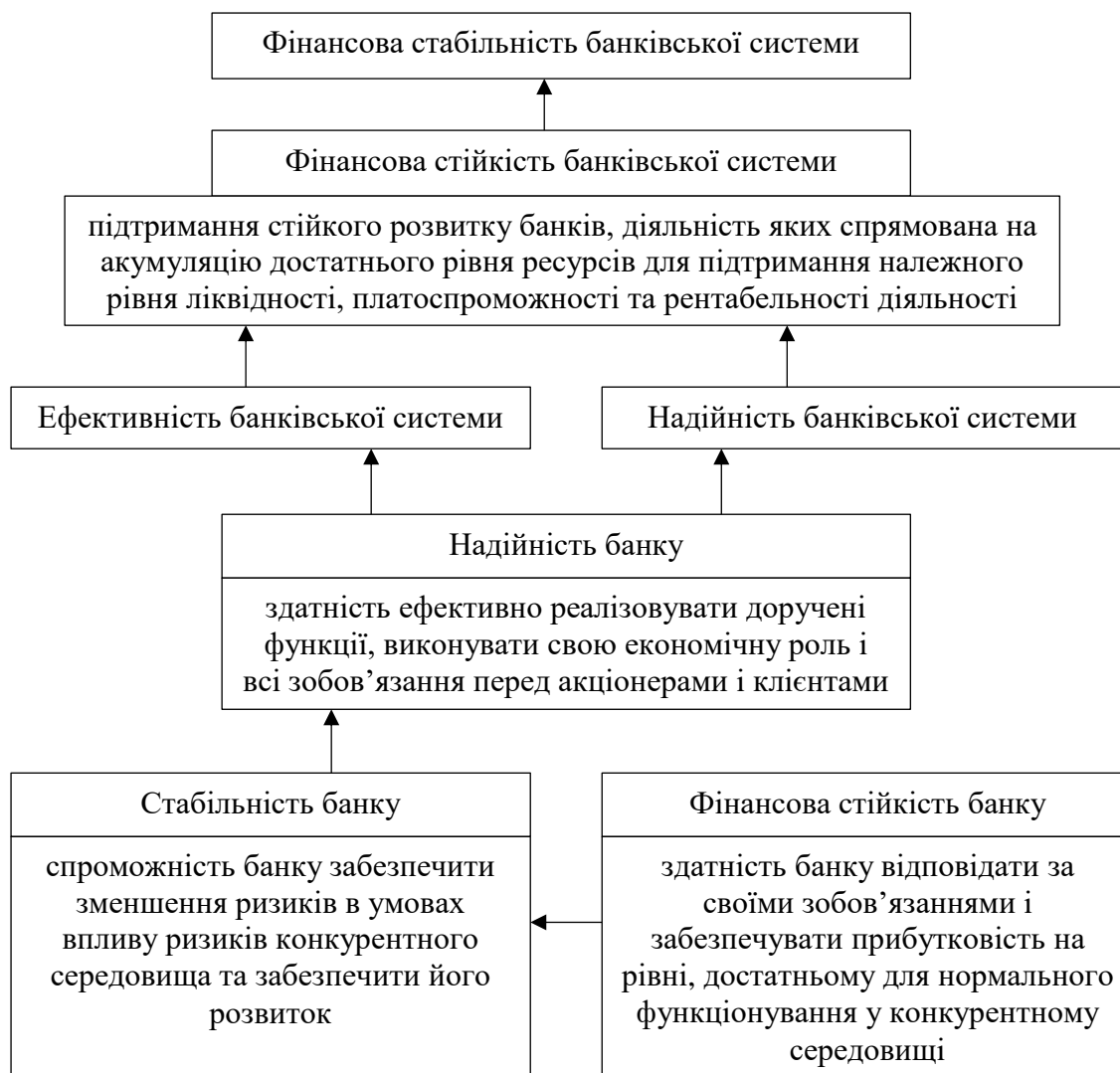

Рисунок 1.1 – Вплив фінансової стійкості банку на фінансову стабільність банківської системи

Джерело: розробка автора за [18, 21].

Стабільність та фінансова стійкість як характеристики якості банківської установи досить близькі поняття. Але, на відміну від фінансової стійкості банку, стабільність передбачає здатність банківської установи протистояти ризиками чи загрозам, акцентує увагу на здатність до постійного відтворення. Фінансово стійкими банківські установи стають для забезпечення стабільності своєї діяльності. Стабільність банку – це постійна якісна характеристика, фінансова стійкість – це те, що здобувається, змінюється в процесі функціонування. Із стійкістю та стабільністю банків часто пов'язують і проблему надійності. Варто

зауважити, що фінансова стійкість впливає на стабільність та надійність банку. Фінансова стійкість банку забезпечує його здатність стабільно функціонувати в умовах ринкового середовища та гарантувати надійність вкладів юридичних і фізичних осіб, виконувати своїх зобов'язань з обслуговування клієнтів. Тобто фінансова стійкість банку розглядається як підґрунтя, на основі якого забезпечується надійність.

Варто зазначити, що в економічній літературі відсутнє єдиного тлумачення фінансової стійкості банківської установи. В таблиці 1.1, представлені визначення окремих авторів, які досліджували сутнісні поняття «фінансова стійкість банку».

Таблиця 1.1 – Визначення сутності поняття «фінансова стійкість банку»

Автори	Сутність визначення
Вінниченко О., Громакова В.	«якісна характеристика фінансового стану банку, що визначається зростання прибутку, достатністю та збалансованістю ресурсів та оптимальним їх співвідношенням з активами, підтриманням на достатньому рівні ліквідності та платоспроможності, мінімізацією ризиків» [4, с. 376].
Склеповий Є.	«спроможності банку як системи трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив екзогенних та ендегенних факторів» [30, с. 138].
Волкова Н., Попик А.	«можливість забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі, і постійну здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями» [7].
Коваленко В.	«здатність у динамічних умовах ринкового середовища протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, захищати інтереси акціонерів та своєчасно виконувати власні зобов'язання з метою забезпечення фінансової безпеки держави» [20, с. 8].
Зверяков М., Зверяков А.	«комплексна динамічна характеристика здатності банку протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, з метою підтримання мінімальних ризиків для збереження максимальної ефективності банківської діяльності в умовах циклічного розвитку економіки, позитивного та негативного впливу фінансової глобалізації, розширення взаємозв'язків між національними банківськими системами та розвитку нових банківських технологій і продуктів» [1, с. 64].

Джерело: узагальнено на основі [1, 4, 7, 20, 30]

У визначенні «фінансової стійкості банку», запропонованим Національним банком України, окрім платоспроможності, наголошується на важливості підтримання рівня ліквідності, збалансованості фінансових потоків банку, достатності коштів для здійснення діяльності та її рентабельності [25].

Узагальнивши наведені визначення, варто зауважити, що «фінансова стійкість банку» визначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів банківської установи, за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків банку для його ефективного функціонування.

Фінансова стійкість банківської установи забезпечується достатністю капіталу банку, якістю його активів та ефективністю діяльності. Банківська установа фінансово стійка, коли забезпечується ліквідність балансу, стабільність та якість капіталу банку. Важливу роль у забезпеченні стійкого фінансової стійкості банківської установи відіграють платоспроможність і ліквідність. Ліквідність забезпечує належний рівень як фінансової стійкості банку, так і його діяльності. Банківська установа зобов'язана щоденно підтримувати достатній рівень ліквідності, що є важливою умовою забезпечення її конкурентоспроможності. Структура фінансової стійкості банку включає [7]:

- стійкість системи управління банку;
- організаційно-структурну стійкість банку;
- стійкість власного капіталу банку;
- ресурсну стійкість банку;
- стійкість зовнішніх джерел фінансування банку;
- стійкість пропозиції банківських послуг;
- комерційну стійкість банку;
- стійкість інформаційних систем банку [7].

Стійкий фінансовий стан забезпечує спроможність банківської установи ефективно працювати, досягати визначених цілей, протидіючи різноманітним загрозам та ризикам, які впливають на діяльність банку в умовах економічної нестабільності.

Фінансова стійкість банків залежить від великої кількості факторів, моніторинг яких є одним із важливих напрямків діяльності банківських установ для забезпечення їх фінансової стабільності.

Факторами фінансової стійкості банку називають певні рушійні сили, які сприяють безпеці банку та забезпечують його стабільний розвиток, або ж, навпаки, виступають причинами проблемної діяльності банку. Отже, фактори які впливають на фінансову стійкість банку можуть бути як стабілізуючими, так і дестабілізуючими.

На думку Рисіна В. [29], на рівень фінансової стійкості банківської установи можуть впливати фактори, зокрема: зменшення капіталізації банківської установи; зниження якості банківських активів; зниження ліквідності банку; втрата довіри до банку з боку вкладників, що підтверджується фактом відтоку депозитних коштів; скорочення ресурсної бази банківської установи; зростання відсоткових ставок на кредитні кошти; зростанням обсягів неповернутих кредитів; складнощі із залученням фінансових ресурсів, які зумовлені кризовими явищами на фінансових ринках.

Окрім зазначених факторів, Коваленко В. [19, с. 26] виділяє: залежність банківських установ від фінансового стану позичальників; високі ризики кредитування, що зумовлені кризами в економіці; зростання ризиків, пов'язаних із динамікою цін на окремих сегментах фінансового ринку; рівень і структура капітал банку та досить низька їх якість; проблеми рефінансування банківських установ.

До ключових факторів, що впливають на фінансову стійкість банківських установ Варцаба В. [3] відносить: політичну та економічну нестабільність в Україні; девальвацію національної грошової одиниці; подорожчання кредитних ресурсів банків; погіршення якості кредитного портфеля банківських установ; низький рівень ризик-менеджменту у банківських установах тощо.

Значний вплив на фінансову стійкість банку чинять фінансово-економічні кризи, під час яких спостерігаються відтоки коштів з банківських рахунків, погіршення ліквідності та платоспроможності банків, зменшення довіри

населення, зростання частки проблемних кредитів у кредитних портфелях, що приводить до погіршення фінансового стану банківських установ.

Всі фактори, що впливають на фінансову стійкість банку поділяються на фактори екзогенного (зовнішнього) та ендогенного (внутрішнього) середовища, систематизація та класифікація яких наведена на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Фактори, що впливають на фінансову стійкість банку

Джерело: узагальнено на основі [4, 8, 29, 40]

На сьогодні, існує два протилежні погляди щодо впливу факторів на фінансову стійкість банку. Окремі дослідники вважають, що для забезпечення фінансової стійкості банку вирішальна роль відіграють екзогенні фактори. Інші науковці, дотримуються думки, що з погляду підтримки та підвищення фінансової стійкості банку, саме фактори внутрішнього середовища є найбільш вагомими,

оскільки є об'єктом активного впливу на діяльність банківської установи.

Серед екзогенних (зовнішніх) факторів важливе значення мають економічні та фінансові фактори. Для того, щоб зберегти або підвищити фінансову стійкість банківської установи, необхідно враховувати ці фактори та постійно спостерігати за зміною ситуації на фінансовому ринку. Загальноекономічний стан визначається такими параметрами як стан платіжного балансу країни, стан реального сектору економіки, інвестиційний клімат країни, масштаби тіньової економіки. Глобалізаційні процеси в світовій фінансовій системі призвели до виникнення глобалізованого фінансового ринку. З огляду на це, поширення кризових явищ значно прискорилося, і ймовірність впливу таких явищ на світових ринках на фінансову стійкість банків в Україні є дуже високою. Вплив фінансових факторів визначається попитом і пропозицією грошової маси, темпами інфляції та інфляційними очікуваннями, вартістю і графіком обслуговування державного боргу, рівнем доходу ринку цінних паперів, обмінним курсом національної валюти, грошовою емісією, спрямованістю монетарної політики центрального банку. Значення політичних чинників полягає передовсім у створенні сприятливого середовища для розвитку банківського сектора та рівних правил гри на фінансовому ринку, ефективної законодавчо-нормативної бази. Безперечно, що досягнення фінансової стійкості банківського сектору неможливе без соціальної стабільності та релевантної соціальної політики уряду.

Серед ендогенних (внутрішніх) факторів фінансової стійкості найбільш важливими є фінансові та економічні, які пов'язані із забезпеченням ефективного управління активами і пасивами банківської установи, ліквідності та належного рівня капіталізації. Варто відзначити, що провідна роль капіталізації в забезпеченні фінансової стійкості банківської установи зумовлена функціями капіталу. По-перше, величина капіталу гарантує довіру клієнтів до банківської установи. Величина капіталу банку гарантує потенційним позичальникам спроможність установи забезпечити попит на кредитні ресурси. По-друге, капітал є своєрідним буфером, який поглинає негативні результати, у

тому числі збитки від поточної неефективної діяльності банку до вирішення його керівництвом проблем, що назріли [29].

Не менш важливими факторами фінансової стійкості банку є організаційні фактори, серед яких вагомий вплив становить рівень банківського менеджменту, якість стратегії банку, рівень професійної кваліфікації персоналу та ін. Ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості сучасної банківської установи відіграють технологічні чинники, серед яких важливу роль відіграє програмне забезпечення банку, наявність платформи інтернет та мобільного банкінгу, системи захисту даних тощо.

Наведені фактори є загальними для всіх банківських установ й істотно впливають на досягнення ними стану фінансової стійкості. Відповідно, при визначенні напрямів підвищення фінансової стійкості банківських установ доречним є врахування всієї системи факторів.

Виходячи з вище викладеного, фінансову стійкість банківської установи можна розглядати в контексті внутрішньої та зовнішньої складових. Зовнішня фінансова стійкість банку – це рівень успішності функціонування банківської установи на фінансовому ринку, що здобутий через адміністративний вплив держави або в результаті високого рівня конкурентної позиції установи [12].

Внутрішня фінансова стійкість банківської установи – це інтегральна динамічна характеристика, що передбачає сталий розвиток банківської установи в обраному стратегічному напрямі та його здатність у короткі терміни повернутися до рівноважного фінансового стану після виходу з нього під впливом несприятливих факторів [10, с. 806].

Отже, фінансова стійкість є не лише основою стабільної діяльності банку, а й важливою економічною категорією, оскільки відсутність або низький рівень фінансової стійкості банківської установи призводить до її неплатоспроможності та в кінцевому результаті – до банкрутства.

1.2 Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку

В сучасних умовах функціонування банківської системи та розвитку економіки України, не існує єдиної методики, яка б в узагальнюючому вигляді характеризувала фінансову стійкість банківської установи. Тому аналітики використовують різні методики до оцінки фінансової стійкості банку. Наявні підходи до оцінки фінансової стійкості банківських установ відрізняються за складом критеріїв, системою показників, що характеризують складові фінансової стійкості, орієнтовними значеннями показників тощо. Система показників фінансової стійкості банку дає можливість оцінити якісний стан діяльності банківської установи, її чутливість до впливу зовнішніх та внутрішніх чинників. Основою інформаційної бази для визначення основних показників фінансової стійкості банку, є дані фінансової звітності банків, що відображають їх фінансовий стан та використовують для визначення напрямків їх розвитку [23].

В переважній більшості, існуючі в економічній літературі, методики оцінки фінансової стійкості банків, схожі, оскільки стосуються узагальнених характеристик діяльності банківської установи, що зумовлює спрямованість аналізу, перелік та зміст аналітичних процедур, склад інформаційних даних, що використовуються в процесі оцінки.

В сучасній практиці оцінки фінансової стійкості банківських установ України застосовується система економічних нормативів. Саме з метою забезпечення стабільної діяльності банківських установ та своєчасного виконання ними зобов'язань перед вкладниками, Постановою Правління Національного банку України 28.08.2001 р. № 368 було затверджено «Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [17], яка встановлює порядок визначення регулятивного капіталу банку та такі економічні нормативи, що є обов'язковими до виконання всіма банками та дають можливість

справедливо оцінити фінансовий стан та фінансову стійкість будь-якого банку (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Економічні нормативи встановлені Національним банком України [17]

Назва показника		Розрахунок	Нормативне значення
Нормативи капіталу	Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1)		200 млн грн
	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (Н2)	співвідношення регулятивного капіталу та сумарної балансової вартості активів і позабалансових зобов'язань, зважених за ступенем кредитного ризику після їх зменшення на суму забезпечення	не менше 10 %
	Достатність основного капіталу (Н3)	співвідношення основного капіталу до суми активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику (загальний обсяг ризику).	не менше 7%
Нормативи ліквідності	Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ})	співвідношення високоякісних ліквідних активів до чистого очікуваного відпливу грошових коштів. Чистий очікуваний відплив грошових коштів розраховується як різницю сукупних очікуваних відпливів і сукупних очікуваних надходжень грошових коштів.	не менше 100 %
	Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _В)		не менше 100 %
	Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR)	співвідношення обсягу наявного стабільного фінансування (ASF) до обсягу необхідного стабільного фінансування (RSF).	не менше 100 %
Нормативи кредитного ризику	Максимальний розмір кредитного ризику одного контрагента (Н7)	співвідношення суми всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів та всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо контрагента або групи пов'язаних контрагентів, до регулятивного капіталу банку	не більше 25 %
	Великі кредитні ризику (Н8)	співвідношення суми всіх великих кредитних ризиків щодо контрагентів, груп пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб до регулятивного капіталу банку	не більше 8-кратного розміру РК
	Максимальний розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	співвідношення сукупної суми всіх вимог банку до пов'язаних з ним осіб та суми всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо пов'язаних із ним осіб, до загального розміру капіталу 1-го та 2-го рівнів, зменшеного на балансову вартість активів	не більше 25 %
Нормативи інвестування	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	співвідношення розміру коштів, які інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів окремо за кожною установою, до статутного капіталу банку	не більше 15 %
	Загальна сума інвестування (Н12)	співвідношення суми коштів, що інвестуються на придбання акцій та інвестиційних сертифікатів будь-якої юридичної особи, до статутного капіталу банку	не більше 60%

Варто зауважити, що визначення фінансової стійкості банку за показниками виконання чи невиконання установою нормативних показників не дає об'єктивної оцінки, тому зараз усе вагомішими стають загальновизнані методики, які комплексно характеризують динаміку розвитку банківської установи з позицій стійкості (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Методики оцінки фінансової стійкості банківських установ

Методики	Методи (показники)	Характеристика
Коефіцієнтний метод	BAKIS, інтегральна оцінка (структура активів банку, показники кредитної діяльності банку, показники капітальної стійкості, показники капіталу банку, структура зобов'язань банку, показники прибутковості, показники ліквідності)	ґрунтується на розрахунку фінансових показників, які впливають на фінансову стійкість банківської установи
Рейтинговий метод	CAMELS, CAMELSO, Bank_FinScore, PATROL, ORAP	розраховуються на основі вибраних показників фінансового стану банку і присвоєння йому певного місця в рейтингу за кожним з оцінюваних показників
Статистично-математичні методи	факторний аналіз, дискримінантний аналіз, нелінійне оцінювання, методи розпізнавання образів, кластерний аналіз, статистична модель SAABA	визначення групи факторів, що найбільше впливають на фінансову стійкість банків, визначається величина та напрями їх впливу на діяльність банку, використовується як «експрес-оцінка» роботи власного банку
Стрес-тестування	аналіз чутливості, сценарний аналіз	ідентифікація ризиків та ймовірних реакцій банків на шоківі ситуації, перевірка стійкості банку до можливих сценаріїв розвитку економіки
Макропруденційна оцінка	аналіз зовнішнього середовища	оцінка зовнішніх факторів які впливають на діяльність банку та моніторинг системних ризиків фінансового сектору
Мікропруденційна оцінка	аналіз внутрішнього середовища (економічні нормативи встановлені НБУ), модель Z-score, модель Мертона	оцінка та аналіз фінансово-господарської діяльності банківської установи на основі впливу внутрішніх ризиків

Джерело: узагальнено на основі [6, 11, 38, 22]

Коефіцієнтні методи оцінки фінансової стійкості банківських установ ґрунтуються на обчисленні показників (індикаторів, коефіцієнтів), які характеризують діяльність банків на основі їх фінансової звітності. Метод на основі коефіцієнтів, передбачає визначення великої кількості показників, що дозволяє здійснювати різнобічне дослідження складових, що відображають фінансову стійкість та стабільність фінансової установи. В переважній більшості, коефіцієнти оцінки фінансової стійкості банку розподіляються на підгрупи [32, с. 259]:

– показники структури активів (частка високоліквідних активів в загальних активах, частка ліквідних активів в загальних активах, частка робочих активів в загальних активах, частка основних фондів в загальних активах);

– показники кредитної діяльності (загальна кредитна активність, рівень сумнівної заборгованості, достатність резервів, доходність кредитного портфелю, ресурсна база);

– показники капіталу (адекватність основного капіталу, платоспроможність, коефіцієнт фінансування);

– показники структури зобов'язань (поточна заборгованість, стабільний залишок коштів);

– показники прибутковості (рентабельність активів (ROA), рентабельність капіталу (ROE), чистий спред, чиста процентна маржа, чиста операційна маржа);

Основною перевагою оцінки фінансової стійкості банківської установи з використанням коефіцієнтного методу, є простота розрахунків та всебічність оцінки фінансового стану установи. Проте розподіл підходів до оцінки фінансової стійкості банку у рамках коефіцієнтного методу є дещо умовним, оскільки коефіцієнти можуть використовуватися як основа для багатьох методів оцінки (стрес-тестування, мікропруденційного, макропруденційного підходів) [38, с. 62].

Найбільш розповсюдженими методами оцінки фінансової стійкості банку є рейтингові методи. «Сучасні вітчизняні методики рейтингової оцінки поділяються на номерні, бальні, регресійні, індексні. Номерні методики

передбачають присвоєння певного місця в рейтингу за кожним показником, який розраховується. Бальні методики дають можливість отримати інтегральну оцінку фінансової стійкості банку в балах. Регресійна методика передбачає виділення деякої сукупності об'єктів дослідження, розрахунок факторних показників за кожним досліджуваним об'єктом і середніх із сукупності. Індексний метод передбачає два рівні розрахунків – параметричних коефіцієнтів та узагальненого індексу» [4, с. 377].

На сьогодні існують різні рейтингові методики оцінки фінансової стійкості банку, найбільш поширений – система CAMELS. Основою рейтингової системи CAMELSO є оцінка ризиків і визначення рейтингових оцінок за такими основними компонентами [27]:

- капітал (C) – оцінка розміру капіталу банківської установи з позиції його достатності для захисту інтересів вкладників і підтримки платоспроможності;

- якість активів (A) – спроможність банківської установи забезпечити повернення активів, вплив проблемних кредитів на загальний фінансовий стан установи;

- менеджмент і корпоративне управління (M) – оцінка методів управління банківською установою з точки зору принципів корпоративного управління, ефективності діяльності банку, методів управління та контролю;

- надходження (E) – достатність доходів фінансової установи для перспективного розвитку та зростання;

- ліквідність (L) – здатність банківської установи забезпечити своєчасне та повне виконання своїх зобов'язань;

- чутливість до ринкових ризиків (S) – можливість реагування банку на зміну ситуації на фінансовому ринку;

- операційний ризик (O) – здатність банківської установи ефективно управляти операційним та інформаційним ризиком з метою недопущення, нейтралізації чи мінімізації фінансових втрат внаслідок реалізації фінансових ризиків [27].

Комплексна рейтингова оцінка за системою CAMELSO визначається банківською установою на основі рейтингових оцінок за зазначеними складовими. Кожна складова оцінюється за чотири-бальною шкалою, де оцінка «1» – найвища оцінка, а «4» – найнижча оцінка. Комплексна рейтингова оцінка фінансової стійкості банку свідчить:

– «1» – про те, що банківська установа є надійною та фінансово стійкою за всіма показниками, спроможна протистояти впливу переважної більшості фінансових ризиків, діяльність фінансової установи вважається стабільною;

– «2» – про те, що банківська установа має прогалини в фінансово-господарській діяльності, і якщо ці прогалини не будуть усунені, то вони можуть спричинити зниження платоспроможності та ліквідності банку;

– «3» – про те, що банківська установа має значні недоліки фінансово-господарської діяльності, загальна платоспроможність банку під загрозою;

– «4» – про те, що ліквідність і платоспроможність банківської установи перебувають в незадовільному стані, банк потребує спеціальних оздоровчих заходів [21].

Bank_FinScore – це скоринговий індекс фінансової стійкості та надійності банківської установи, який розрахований на основі 25 індикаторів оцінки фінансового стану банку, створений YouControl [24]. Серед індикаторів використовують економічні нормативи Національного банку України та фінансові коефіцієнти, які комплексно відображають стан ліквідності банку, достатності капіталу банку, рентабельності банку, кредитних, інвестиційних та валютних ризиків банку. Скоринговий індекс використовується для порівняння фінансової стійкості банку з конкурентами, він не чутливий до загальносистемних змін. Bank_FinScore відображає фінансовий стан банківської установи відносно інших фінансових установ у секторі.

За допомогою індексу Bank_FinScore, проводиться експрес-аналіз рівня фінансових ризиків банківської установи. Даний індекс не можна ототожнювати з рейтинговими методиками оцінки, оскільки він вимагає більш детального експертного аналізу та додаткового врахування низки якісних факторів, зокрема

рівня зовнішньої підтримки, репутації акціонерів та інших операційних і юридичних ризиків [24].

Оцінювати фінансову стійкість банківської установи можна за допомогою статистично-математичних методів, за допомогою використання дискримінантного та факторний аналізів, а також нелінійного оцінювання. Одним із ефективних методів оцінювання фінансової стійкості банку є використання методів багатовимірною статистичного аналізу, який слугує додатковим інструментом нагляду за діяльністю банку, а також використовується як експрес-оцінка роботи фінансової установи.

Статистична модель SAABA базується на оцінці трьох складових [6]: кількісному аналізі кредитного портфеля банківської установи (оцінка ймовірність непогашення різних типів кредитів); дослідженні фінансового стану власників акцій банківської установи (спроможності власників підтримувати фінансову установу у разі виникнення фінансових проблем); рейтингу результатів перевірок фінансового стану банківської установи (якість управління фінансовою установою, стан внутрішнього аудиту і ліквідність).

Слід зауважити, що статистично-математичні методи дають змогу здійснювати повний та ґрунтовний аналіз та отримати більш об'єктивну оцінку фінансової стійкості банківської установи, ніж за допомогою оцінки інших методів. В той же час, статистично-математичні методи характеризуються складністю математичних розрахунків та потребою володіння знаннями в галузі теорії ймовірності та математичної статистики.

Досить ефективним методом оцінки фінансової стійкості банківської установи є методика стрес-тестування. Головною метою стрес-тестування є прогнозування фінансових ризиків, виникнення яких можливе у процесі діяльності фінансової установи. Під час проведення стрес-тестування оцінюються як кількісні, так і якісні компоненти. Використання вказаного методу дає можливість оцінити вплив ризиків на діяльність банківської установи та, виходячи з цього, обрати стратегію розвитку банку з метою забезпечення фінансової стійкості та підтримки фінансово-економічної стабільності.

Макропруденційна оцінка показників фінансової стійкості банку здійснюється на основі оцінки, виявлення та мінімізації зовнішніх ризиків, щоб запобігти кризам або зменшити втрати від них [6]. Оцінка фінансової стійкості банку у рамках макропруденційного аналізу здійснюється на підставі розрахунку наступних індикаторів: достатність капіталу, якість активів, прибуток та рентабельність банку, ліквідність, чутливість до ринкового ризику.

До інструментів оцінки фінансової стійкості банку з точки зору мікропруденційного аналізу, крім економічних нормативів встановлених НБУ, можна віднести оцінки за допомогою моделей Z-score та Мертона [22]. Застосування моделі Мертона [22] (структурна модель, модель вартості активів) може застосовуватися для оцінки здатності банківської установи виконувати свої фінансові зобов'язання та оцінювання загальної можливості дефолту. Показник Z-score відображає ймовірність неплатоспроможності банку, якщо його капіталу недостатньо для покриття його збитків. Вказана модель базується на статистичних даних та балансових показниках фінансово-господарської діяльності банку. За допомогою моделі Z-score зіставляються буфери (капіталізацію та дохідність) із ризиком (коливання дохідності) для визначення ризику неплатоспроможності банківської установи. Відмітимо, що модель Z-score враховує три фактори: прибутковість активів банку, частку фінансового важеля, коливання прибутковості активів банку.

Модель Мертона показує ймовірність дефолту банківської установи. Фінансова стійкість банку, за моделлю Мертона, вимірює на скільки стандартних відхилень повинна знизитися прибутковість фінансової установи, щоб збитки, що виникають, зменшили його капітал. Цей індекс покликаний оцінити рівень захищеності банківського капіталу від банківських ризиків [38, с. 63].

Підводячи підсумки, варто зазначити, що на сьогодні існує широкий спектр різноманітних методів оцінки фінансової стійкості банківських установ. Всі вони мають свої переваги та недоліки. Існуючі методики оцінки фінансової стійкості банку відрізняються: складом факторів, що впливають на фінансову стійкість; кількістю показників, які беруть за основу при оцінці фінансової стійкості банку.

2 Аналітико-практичні аспекти оцінки фінансової стійкості банківських установ

2.1 Аналіз фінансової стійкості банківської системи України та фінансово-господарської діяльності АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

На сучасному етапі розвитку, спостерігається тенденція до посилення фінансової нестабільності, яка поглинула не лише економіку країни, але й банківський сектор. Рік воєнних дій на території України виявився своєрідним експериментом, природним стрес-тестом для банківської системи України. Попри значні системні геополітичні, демографічні та макроекономічні шоки, банківський ринок вистояв, завдяки зниженню внутрішньої вразливості до ризиків у результаті попередніх років реформування та своєчасним антикризовим заходам в процесі воєнних дій. Банківським установам вдалося зберегти керованість та безперебійність платежів, приплив коштів населення на рахунки та пристосувати операційні процеси до осінньо-зимових ракетних обстрілів та блекаутів.

За період воєнних дій з фінансового сектора вийшли лише 4 банківських установ, зокрема: російські банки (МР Банк (Сбербанк), Промінвестбанк, Банк Форвард), вітчизняні банки (Мегабанк) (таблиця 2.1).

Протягом 2022 року – 65 банківських установ зменшили територіальну мережу на 20 % з 6685 до 5336 підрозділів. При цьому, внаслідок окупації південно-східної частини України, закриття 1349 відділень значно перевищує показник 2021 року, коли скоротилося лише 449 підрозділів.

Активи банківських установ протягом 2018-2023 років, мають тенденцію до зростання з 1359703 млн грн до 2353592 млн грн відповідно. Такі причини зростання банківських активів, протягом 2022 року, на 14,6 % пов'язані з

політикою Національного банку України щодо вимушеної емісії гривні для покриття бюджетних потреб на воєнні цілі та соціальні видатки.

Таблиця 2.1 – Основні показники стану банківського сектора України

Показники	Станом на:				
	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Кількість діючих банків, із них:	77	75	73	71	67
з іноземним капіталом	37	35	33	33	30
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	23	23	23	23	22
Активи, млн грн	1359703	1493298	1822814	2053928	2353592
Кредитний портфель, млн грн	1118860	1033539	963664	1065347	1036129
Резерви за активними операціями банків, млн грн	556445	492229	375459	278774	368091
Капітал, млн грн	154960	199921	210640	255678	218549
Зобов'язання, млн грн	1204743	1293377	1612174	1798250	2135043
Рентабельність активів (ROA), %	1,69	4,26	2,54	4,09	1,18
Рентабельність капіталу (ROE), %	14,67	33,45	19,97	35,15	10,91

Джерело: побудовано за даними НБУ [26]

Кредитний портфель банківських установ, протягом аналізованого періоду скоротився у 2020 році порівняно 2018 роком на 155196 млн грн. Протягом 2021 року кредитний портфель банків України зріс на 101683 млн грн, в порівнянні з 2020 роком. На кінець 2022 року, кредитний портфель банківських установ зменшився на 29218 млн грн, що пов'язано зі слабким платоспроможним попитом фізичних та юридичних осіб на нові позики та ріст непрацюючих кредитів до 38,1%. Бізнес і населення в умовах воєнних дій, не готові виплачувати високі відсоткові ставки та брати на себе додаткові зобов'язання. Резерви за активними операціями банків характеризуються скороченням з 556445 млн грн в 2018 році до 278774 млн грн в 2021 році. Протягом 2022 року порівняно з 2021 роком резерви за активними операціями зросли на 89317 млн грн та склали 368091 млн грн. Значення показника капіталу банківських установ

протягом 2018-2021 років характеризується зростання на 100718 млн грн. На кінець 2022 року капітал банків склав 218549 млн грн. Зобов'язання банків зросли, протягом аналізованого періоду, з 1204743 млн грн до 2135043 млн грн.

Рентабельності активів (ROA) характеризується стрімкою тенденцією як до, так і до зниження. Зокрема, протягом 2022 року рентабельність активів банків суттєво знизилася, з 4,09 % до 1,18 %. Значення показника прибутковості капіталу (ROE) в аналізованому періоді як зростало, так і знижувалося. На кінець 2022 року рентабельність капіталу склала 10,91 %. Варто відзначити, що рентабельність утримується на відносно хороших рівнях, що, в умовах війни, характеризує фінансову стійкість банківських установ. Проте, на перший погляд, рівень рентабельності капіталу банківських установ виглядає як позитив, втім джерелом прибутків банків були процентні доходи від вкладень в ОВДП та депозитні сертифікати НБУ.

Відтак, при оцінці фінансової стійкості варто орієнтуватися на показники чистого прибутку банків (рисунок 2.1) та економічні нормативи встановлені НБУ.

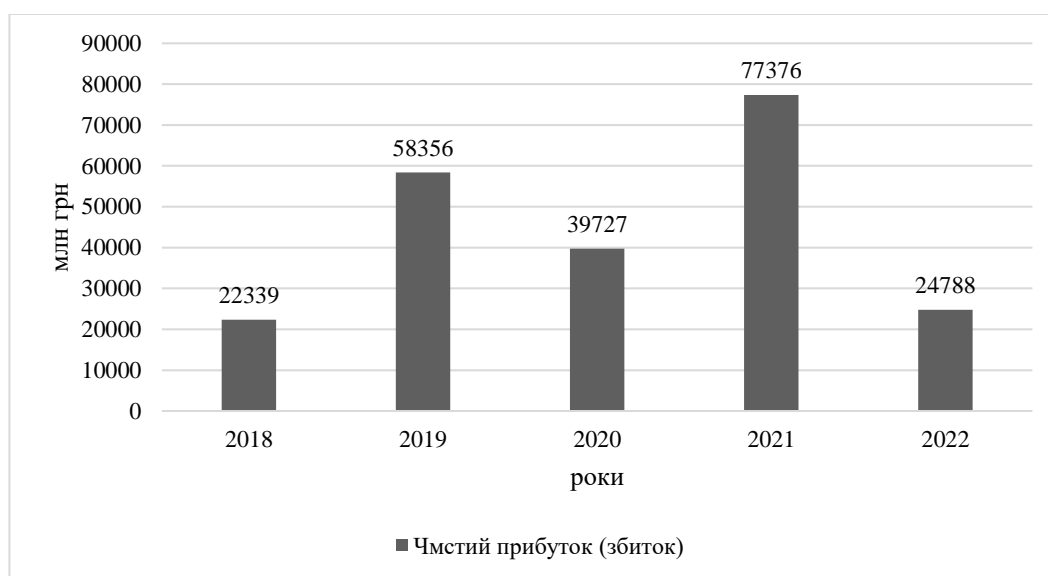

Рисунок 2.1 – Прибутковість банківського сектора України в 2018-2022 роках

Джерело: побудовано за даними НБУ [26]

Починаючи з березня 2022 року діяльність банківської системи була збитковою, що було пов'язано з воєнними діями на території України. Починаючи з липня, переважна більшість банківських установ відновила прибуткову діяльність. На кінець 2022 року чистий прибуток банківського сектору становив 24788 млн грн, що втричі менше від показника попереднього року (77376 млн грн). Понад половину від прибутків українських банків належала АТ КБ «Приватбанк», а саме 30254 млн грн або 66 %. Однак у порівнянні з 2021 роком, прибуток банку зменшився на 14%.

Головним чинником зниження прибутковості банківського сектору стало збільшення, внаслідок воєнних дій, відрахувань у резерви під понесені та очікувані збитки. Так, відрахування в резерви під кредити за 2022 рік становили 107145 млн грн, ще майже 368091 було сформовано під інші активи й ризики. Із 67 платоспроможних банків України прибутковими були лише 46 установ, їх сукупний чистий прибуток у розмірі 45628 млн грн, суттєво перевищив сукупні збитки 21 банківської установи, загальною сумою 20896 млн грн. При цьому прибуток банківського сектору є концентрованим, адже 89 % валового прибутку сформували п'ять найприбутковіших банківських установ [8, с. 23].

З метою підтримання фінансової стійкості банків, НБУ затверджено «Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [18], яка встановлює економічні нормативи, що є обов'язковими для виконання всіма банками та дають змогу оцінити фінансовий стан банківських установ. В таблиці 2.2 відображено показники виконання економічних нормативів НБУ в цілому по банківській системі протягом 2018-2022 років.

За 2019-2021 роки спостерігається позитивна тенденцію до зростання нормативу регулятивного капіталу (Н1). Станом на кінець 2019 року регулятивний капітал банків склав 147073,2 млн грн. На кінець 2021 року регулятивний капітал банківських установ склав 213309,3 млн грн, що свідчить про накопичення банківськими установами регулятивного капіталу для покриття фінансових ризиків, які виникають під час здійснення банківської діяльності.

Протягом 2022 року, показник зменшився на 2900,2 млн грн та склав 210409,1 млн грн.

Таблиця 2.2 – Показники виконання економічних нормативів НБУ в цілому по банківській системі протягом 2019-2022 років

Показник	Рік			
	2019	2020	2021	2022
Регулятивний капітал (Н1), млн грн	147073,2	181880,5	213309,3	210409,1
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), %	18,72	21,63	21,44	19,16
Норматив достатності основного капіталу (Н3), %	13,28	15,51	14,45	13,08
Норматив максимального розміру кредитного ризику одного контрагента (Н7)	17,32	19,85	19,40	18,95
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	120,54	84,60	70,75	88,08
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	7,23	3,8	4,25	3,65
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	0,0002	0,0002	0,0005	0,0001
Норматив загальної сума інвестування (Н12)	0,14	0,12	0,10	0,02

Джерело: побудовано за даними НБУ [26]

Протягом аналізованого періоду норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу банківського сектору має тенденцію до зростання з 18,72 % до 21,44 %. На кінець 2022 року норматив достатності регулятивного капіталу зменшився, в порівнянні з 2021 роком та склав 19,16 %, що є вищим за нормативне значення (не менше 10%). Норматив достатності основного капіталу (Н3) банківських установ перевищував нормативне значення і коливався в межах 13,08 % – 15,51 %. Виконання нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) є позитивним. Протягом 2019-2021 років простежується зростання показника з 17,32 % до 19,40 %. Тоді як, на кінець 2022 року показник знизився та склав 18,95%. Норматив великих кредитних ризиків (Н8) банківських установ, характеризується зменшенням протягом 2019-2021 років. Проте на кінець 2022 року, варто відзначити, тенденцію зростання даного показника до 88,08 %. Норматив максимального розміру кредитного ризику за

операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) знижується, протягом аналізованого періоду з 7,23 % до 3,65 %. Рекомендоване значення нормативу інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11) виконується, проте має значення близьке до нуля в 2019-2022 роках, при рекомендованому значенні не більше 15 %. Норматив загальної суми інвестування (Н12) виконується банківськими установами, проте має низьке значення і коливається в межах 0,02 % – 0,14 % постійно спадаючи, що свідчить про нестабільність фінансової системи, що й стримує банки інвестувати тимчасово вільні кошти.

Таким чином, за результатами здійсненого аналізу фінансової стійкості банківського сектору на основі показників виконання економічних нормативів НБУ, можна зробити висновок, що кризові 2022 року продовжують здійснювати суттєвий вплив на фінансову стійкість та стабільність банківських установ України. Проте банкам вдалось уникнути ймовірної катастрофи в надзвичайно складних умовах зовнішнього середовища, яка пов'язана з активними воєнними діями на території України, завдяки достатній капіталізації банків.

АТ «АКЦЕНТ-БАНК» є системно важливим банком, який створеного в Україні в 1992 році. Основними видами діяльності банку є залучення депозитів, відкриття та ведення рахунків клієнтів, надання кредитів і гарантій, здійснення розрахунково-касового обслуговування, проведення операцій з цінними паперами та іноземною валютою [37, с. 7].

Для вивчення ролі та місця АТ «АКЦЕНТ-БАНК» на фінансовому ринку України, в додатку А, здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності банку в розрізі активних та пасивних операцій установи на основі її фінансової звітності (додатки В-Г).

На основі аналізу таблиці А1 (додаток А), варто зауважити, що в 2020 році обсяг активів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» становив 9225853 тис. грн. На кінець 2021 року обсяг чистих активів установи збільшився, в порівнянні з 2020 роком, на 5151140 тис. грн або 50,83 % та склав 14376993 тис. грн. Протягом 2022 року вартість активів банку зросла на 7695452 тис. грн або 53,53 % та склала 22072445 тис. грн, що представлено на рисунку 2.2.

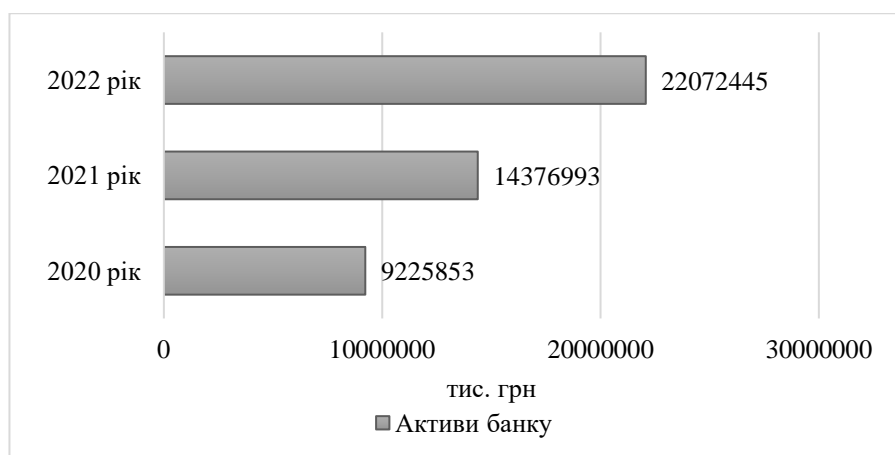

Рисунок 2.2 – Динаміка активів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано за даними таблиці А1 додатку А

Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець 2020 року склали 344573 тис. грн. Їх вартість зросла, протягом 2021 року, на 512283 тис. грн або 148,67 % та склала 856856 тис. грн. Станом на 01.01.2023 року, вартість грошових коштів фінансової установи збільшилася на 985003 тис. грн або 114,96 % та склала 1841859 тис. грн. Кошти в інших банках, в 2020 році, склали 407540 тис. грн. Їх вартість на кінець 2021 року зросла, в порівнянні з 2020 роком, на 416874 тис. грн або 102,29 % і склала 824414 тис. грн. В 2022 році кошти банківської установи, які розміщені в інших банках зросли на 1653195 тис. грн або 20,53 %, в порівнянні з 2021 роком і склали 2477609 тис. грн. Кредити та заборгованість клієнтів АТ «АКЦЕНТ-БАНК», на кінець 2020 року, склали 7190496 тис. грн. На кінець 2021 року, їх сума зросла на 2311011 тис. грн або 32,14 % та склала 9501507 тис. грн. Протягом 2022 року значення показника зменшилося на 3280541 тис. грн або 34,53 % та становило 6220966 тис. грн. Обсяг цінних паперів установи, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід в 2020 році склали 55433 тис. грн. Протягом 2021 року вартість показника зменшилася на 1419 тис. грн або 2,56 % і склала 54014 тис. грн. На кінець 2022 року обсяг цінних паперів АТ «АКЦЕНТ-БАНК», що обліковуються за справедливою вартістю склав 135557 тис. грн та зріс, в порівнянні з 2021 роком на 81543 тис. грн або 150,97 %. Протягом аналізованого періоду, вартість цінних

папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю характеризується тенденцією до зростання з 585166 тис. грн на кінець 2020 року до 6244053 тис. грн на кінець 2022 року. Обсяг інвестиційної нерухомості фінансової установи, в 2021 році, склав 10540 тис. грн. На кінець 2022 року вартість інвестиційної нерухомості зросла на 1406 тис. грн або 13,34 % та склала 11946 тис. грн.

Основні засоби та нематеріальні активи АТ «АКЦЕНТ-БАНК» на кінець 2020 року склали 423497 тис. грн. Протягом 2021 року, їх вартість зросла на 8313 тис. грн або 1,96 % та склала 431810 тис. грн. В 2022 році вартість основних засобів та нематеріальних активів установи зменшилася на 18554 тис. грн або 4,30 % та склала 413256 тис. грн.

В таблиці А2 (додаток А) представлено аналіз динаміки зобов'язань АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках.

Протягом аналізованого періоду простежується тенденція до зростання зобов'язань банку. Загальна сума зобов'язань установи, на кінець 2020 року, склала 7957949 тис. грн. Протягом 2021 року, загальна вартість зобов'язань банківської установи зросла на 4193545 тис. грн або 52,7 % та склала 12151494 тис. грн. На кінець 2022 року вартість зобов'язань банку склала 15368269 тис. грн, та зросла, в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року, на 3216775 тис. грн або 26,47 % (рисунок 2.3).

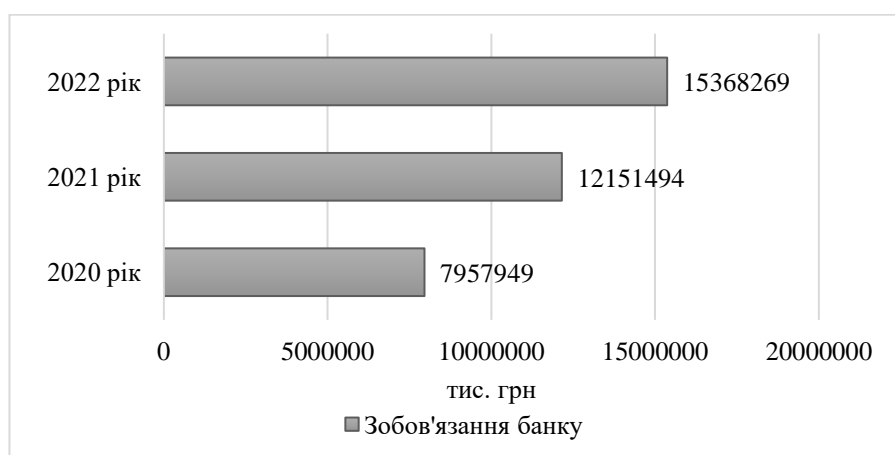

Рисунок 2.3 – Динаміка зобов'язань АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано за даними таблиці А1 додатку А

Вартість коштів інших банків, на кінець 2020 року склала 49766 тис. грн. Протягом 2021 року, показник зріс на 41046 тис. грн або 82,48 % та склав 90812 тис. грн. Кошти банків в 2022 році становили 252177 тис. грн, а їх вартість зросла, в порівнянні з 2021 роком, на 161365 тис. грн або 177,69 %. Кошти клієнтів банку, на кінець 2020 року склали 7588332 тис. грн. Їх обсяг зріс на кінець 2021 року на 3945590 тис. грн або 52 % та склав 11533922 тис. грн. Протягом 2022 року кошти клієнтів банку зросли на 3045864 тис. грн або 26,41 % та склали 14579786 тис. грн. Зобов'язання банку щодо поточного податку на прибуток на кінець 2021 року склали 59000 тис. грн та зросли протягом року на 100 %. На кінець 2022 року, зобов'язання банку перед бюджетом з податку на прибуток зменшилися на 39117 тис. грн або 66,30 % та склали 19883 тис. грн. Зобов'язання установи щодо відстрочених податків, протягом аналізованого періоду, коливаються в межах 11011 – 14055 тис. грн та характеризуються тенденцією до зростання. Вартість резервів за зобов'язання банку в 2020 році склала 17265 тис. грн. Протягом 2021-2022 років, резерви за зобов'язаннями банку зменшуються на 977 тис. грн (5,66 %) та 3712 тис. грн (22,79 %), відповідно. Інші фінансові зобов'язання банківської установи, на кінець 2020 року, склали 124434 тис. грн. На кінець 2021 року, їх сума зросла на 103224 тис. грн або 82,95 % та склала 227658 тис. грн. Протягом 2022 року, інші фінансові зобов'язання АТ «АКЦЕНТ-БАНК» збільшилися на 99783 тис. грн або 43,83 %. Інші зобов'язання фінансової установи, протягом 2020-2021 років зросли з 167141 тис. грн до 212683 тис. грн або на 45542 тис. грн (27,25 %). На кінець 2022 року показник зменшився на 50332 тис. грн або 23,67 % та склав 162351 тис. грн.

В таблиці А3 (додаток А) здійснено аналіз власного капіталу АТ «АКЦЕНТ-БАНК» у 2020-2022 роках.

За аналізований період загальний обсяг власного капіталу АТ «АКЦЕНТ-БАНК» характеризується тенденцією до зростання. Станом на кінець 2020 року власний капітал банківської установи склав 1267904 тис. грн. Протягом 2021 року обсяг власного капіталу банку зріс на 957594 тис. грн або 75,53 % і склав 2225498 тис. грн. На кінець 2022 року, власний капітал банку збільшився на суму

192961 тис. грн або 8,67 % та склав 2418459 тис. грн, що представлено на рисунку 2.4.

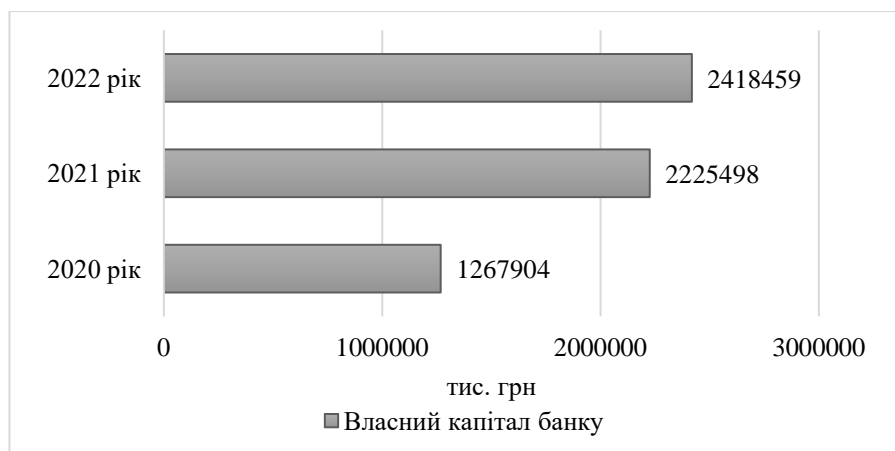

Рисунок 2.4 – Динаміка власного капіталу АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А3 додатку А

Протягом 2020 року, статутний капітал АТ «АКЦЕНТ-БАНК» склав 778472 тис. грн. Відповідно до вимог НБУ, протягом 2021 року, відбулося дофінансування банку на суму 276232 тис. грн. Внаслідок чого, вартість статутного капіталу банку, на кінець року, склала 1054704 тис. грн. На кінець 2022 року розмір статутного капіталу банківської установи не змінився та залишився на рівня попереднього року. Емісійні різниці фінансової установи протягом 2020-2022 років залишалися сталими та становили протягом всього періоду 41 тис. грн. Показник незареєстрованого статутного капіталу банківської установи протягом 2022-2021 років мав нульове значення. На кінець 2022 року, даний показник склав 459801 тис. грн та зріс, в порівнянні з попередніми роками на 100 %. Резерви та інші фонди АТ «АКЦЕНТ-БАНК» на кінець 2020 року були на рівні 104328 тис. грн. Протягом 2021-2022 років, вказаний показник має тенденцію до зростання на 23506 тис. грн (22,53 %) та 172107 тис. грн (34,63) відповідно. Резерви переоцінки банку в 2020 році склали 48384 тис. грн. Вказаний показник, протягом 2021 року, зменшився на 1331 тис. грн або 2,75 %

та склав 47053 тис. грн. Резерви переоцінки банку в 2022 році зросли, в порівнянні з 2021 роком, на 16473 тис. грн або 35,01 % та склали 63526 тис. грн.

На кінець 2020 року банківська установа отримала непокритий прибуток в розмірі 336680 тис. грн. Протягом 2021 року розмір непокритий прибуток установи збільшився на 494186 тис. грн або 146,78 % і склав 830866 тис. грн. На кінець 2022 року нерозподіленого прибутку банківської установи склав 503281 тис. грн, його вартість протягом року зменшилася на 327585 тис. грн або 39,43 %.

Склад та динаміку фінансових результатів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» наведено в таблиці А4 (додаток А).

На кінець 2020 року загальний розмір прибутку банківської установи склав 333048 тис. грн. Протягом 2021 року чистий прибуток банку збільшився на 493670 тис. грн або 148,23 % та склав 826718 тис. грн. В 2022 році, в порівнянні з попереднім роком чистий прибуток банку зменшилися на 624081 тис. грн або 75,49 % та склали 202637 тис. грн (рисунок 2.5).

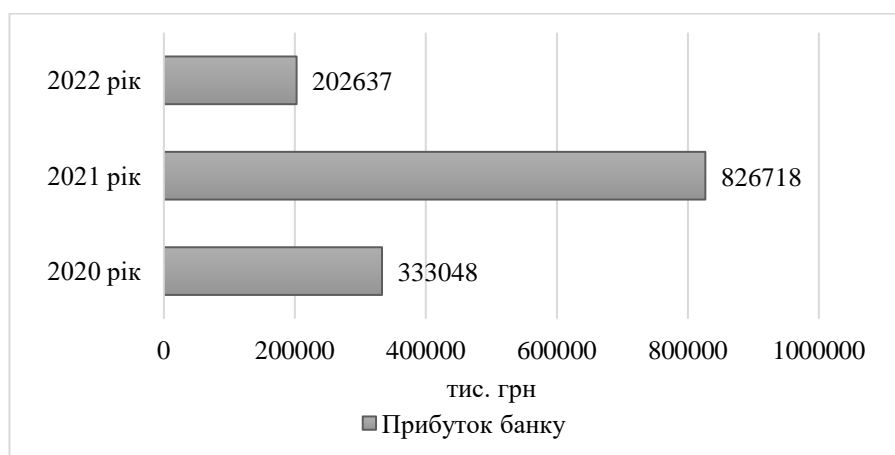

Рисунок 2.5 – Динаміка прибутку АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А4 додатку А

Загалом АТ «АКЦЕНТ-БАНК» протягом 2020-2022 років, по окремих позиціях покращив фінансового-господарську діяльність. Такому покращенню в сприяло зростання комісійних доходів, торговельного доходу, інших операційних доходів.

Проведене дослідження фінансово-господарської діяльності АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за 2020-2022 роки та досягнуті ним фінансові результати дають змогу підсумувати, що показники 2022 року свідчать, що активні воєнні дії які проводяться на території України, негативно вплинули на діяльність банківської установи в цілому.

2.2 Оцінка рівня фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» та напрями її підвищення

Фінансова стійкість кожної окремої банківської установи залежить від відповідної фінансової стійкості банківської системи, від кон'юнктури ринку банківських фінансових ресурсів. Зростання рівня інфляції в країні з початком повномасштабної війни, зтягне гальмування економічної діяльності, втрата значної кількості суб'єктів господарювання та суттєвої частини банківської мережі, через процеси окупації поступово підточують стійкість банківських установ.

«Необхідність компенсувати втрати через скорочення або повну відсутність доходів, клієнти банків починають «проїдати» свої збереження за рахунок депозитних банківських вкладів. Це впливає на стан ліквідності окремих банків, хоча в цілому ліквідність ринку підтримується державою за рахунок нарощування державних витрат шляхом боргового їх фінансування» [34, с. 105].

Для оцінки фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» використаємо метод коефіцієнтного аналізу, розрахувавши основні показники, такі як: рентабельність капіталу (ROE), рентабельність активів (ROA), що відображено на рисунку 2.6.

Показник рентабельності активів (ROA) протягом 2020-2022 років зменшився, з 4,25 % до 2,25 %, що пов'язане з нестабільністю економічної ситуації в країні. Показник рентабельності капіталу (ROE) АТ «АКЦЕНТ-

БАНК», в динаміці показав зменшення з 32,1 % у 2021 році до 18,25 % у 2022 році. Причиною цього стало зменшення суми чистого прибутку на 624081 тис. грн у 2022 році в порівнянні з 2021 роком, внаслідок воєнних дій на території України.

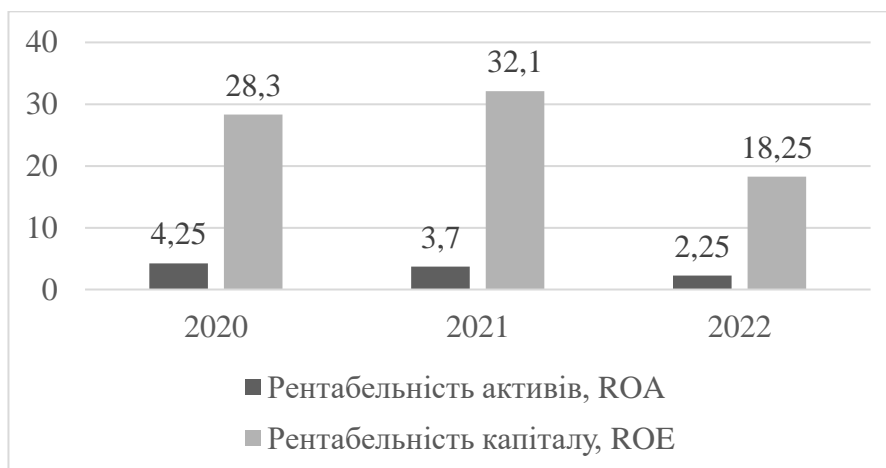

Рисунок 2.6 – Показники фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними [35, 36, 37]

АТ «АКЦЕНТ-БАНК» з 2020 року належить до системно важливих банків України, до яких застосовуються підвищені вимоги що до забезпечення їх фінансової стійкості, зокрема [34]:

– додатково до нормативу достатності основного капіталу для системно важливих банків, в тому числі і АТ «АКЦЕНТ-БАНК», передбачено буфер системної значущості, значення якого залежить від системної значимості банківської установи;

– системно важливі банківські установи повинні розробляти плани відновлення фінансово-господарської діяльності відповідно до вимог Національного банку України. Призначення таких планів полягає в стабілізації фінансової діяльності установ в умовах кризи;

– «системно важливі банки зобов'язані додатково виконувати більший норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) на рівні не більше 20 %, коли ж для інших банківських установ рівень виконання не більше 25 %» [34].

Розпочнемо аналіз із нормативу регулятивного капіталу АТ «АКЦЕНТ-БАНК», оскільки його вимір відрізняється від інших економічних нормативів. На рисунку 2.7 відображено динаміку нормативу регулятивного капіталу банку за 2020-2022 років.

Діагностика виконання нормативу регулятивного капіталу АТ «АКЦЕНТ-БАНК» демонструє, що протягом 2020-2022 років, банк нарощує регулятивний капітал. Регулятивний капітал банківської установи зріс з 1 147 001 тис. грн в 2020 році до 2 134 215 тис. грн в 2022 році відповідно.

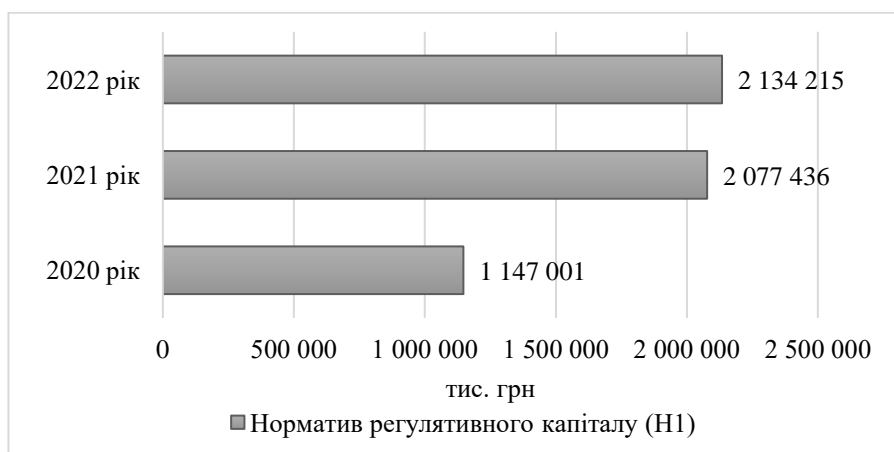

Рисунок 2.7 – Динаміка виконання нормативу регулятивного капіталу (Н1) АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними [26]

В таблиці 2.3 відображено динаміку виконання економічних нормативів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» які характеризують його фінансову стійкість та стабільність діяльності. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) АТ «АКЦЕНТ-БАНК», протягом аналізованого періоду, відповідає

рекомендованому значенню. На кінець 2020 року спостерігається скорочення значення нормативу банку до 12,88 %, в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року. Протягом 2022 року спостерігається нарощення показника, а саме до 20,2 %.

Таблиця 2.3 – Показники виконання економічних нормативів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

Показник	Станом на		
	01.01.2021 р.	01.01.2022 р.	01.01.2023 р.
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), %	14,09	12,88	20,02
Норматив достатності основного капіталу (Н3), %	9,71	7,90	16,59
Норматив короткострокової ліквідності (Н6), %	83,62	85,17	–
Норматив максимального розміру кредитного ризику одного контрагента (Н7)	15,61	12,43	16,05
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	40,30	23,48	42,34
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	0,17	0,31	0,16
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	0,00	0,00	0,00
Норматив загальної сума інвестування (Н12)	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ}), %	283,5560	695,0311	1206,8292
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ІВ}), %	514,7050	434,3076	457,1159
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR), %	–	118,0136	178,8065

Джерело: побудовано за даними НБУ [26]

Аналогічна ситуація по норматив достатності основного капіталу (Н3), який в досліджуваному періоді має тенденцію як до зростання (2022 рік – 16,59 %), так і до спадання (2021 рік – 7,90 %). Варто відзначити, що на кінець 2021 року значення показника досягає критичного мінімуму, при рекомендованому нормативному значенню – не менше 7%.

Протягом 2020-2021 років, банк виконував вимоги до нормативу короткострокової ліквідності (Н6). В аналізованому періоді спостерігаються

незначні коливання показника в межах 85,17-83,62 %, що свідчить про значну частку ліквідних активів банку. В 2022 році значення показника відсутнє, так як НБУ його скасував у зв'язку із запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR).

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) протягом 2020-2022 років виконувався АТ «АКЦЕНТ-БАНК» у відповідності до вимог системно важливих банків. Значення показника значно скоротилося протягом 2021 року, а саме з 15,61% до 12,43 %, що є позитивним явищем, яке свідчить про незначну концентрацію ризику за окремим контрагентом банку. Проте на кінець 2022 року, значення показника зросло та склало 16,05 %.

Протягом аналізованого періоду 2020-2022 років, норматив великих кредитних ризиків (Н8) АТ «АКЦЕНТ-БАНК» характеризується сильними коливаннями значень. На кінець 2021 року значення показника суттєво скорочується (з 40,30 % до 23,48 %), оскільки одним з факторів було значне нарощення суми регулятивного капіталу банківської установи за визначений період. На кінець 2022 року значення показника зросло та становило 42,34 %.

Значення нормативу максимального розміру кредитного ризику АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9), в аналізованому періоді коливається в межах 0,16–0,31 %.

Впродовж воєнних дій, обсяги непрацюючих кредитів банку зросли через погіршення платоспроможності клієнтів банків та втрати майна, на придбання якого позичальники отримали кредити, що вплинуло на фінансовий стан банку.

Оцінка виконання економічних нормативів інвестування Н11 та Н12, в 2020–2022 роках, свідчить про низьку інвестиційну активність банківської установи, адже значення показників зберігається на нульовому рівні.

Аналіз залишків готівкових коштів АТ «АКЦЕНТ-БАНК», коштів на кореспондентських рахунках, інвестицій в облігації внутрішньої державної позики та депозитних сертифікатів НБУ свідчить про достатній запас ліквідності банку. Залишки на кореспондентських рахунках та у депозитних сертифікатах

НБУ на кінець 2022 року складають 6541579 тис. грн, що забезпечує безперерійну потребу банку у ліквідних коштах [27, с. 13].

Фінансова стійкість банківської установи, на кінець 2022 року, є достатньою, про що свідчить дотримання рекомендованих значень встановлених НБУ економічних нормативів. На кінець 2022 року, значення коефіцієнта покриття ліквідності (LCR) за всіма валютами становить 1207 %, за іноземними валютами – 457 %, значення коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) – 179 %.

Отже, проведений аналіз фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» показав, що в цілому банківська установа слідує рекомендаціям НБУ і виконує, в 2020-2022 роках, встановлені нормативи. Банківська установа продовжує нарощувати регулятивний капітал про, що свідчить зростання нормативу регулятивного капіталу. Варто відзначити виконання всіх показників щодо встановлених нормативних значень, що свідчить про достатній рівень фінансової стійкості банку в 2020-2022 роках.

Проте, на сучасний стан фінансово-господарської діяльності банку суттєво впливають зовнішні фактори, зокрема: фінансова нестабільність, значний рівень інфляції в країні, зменшення надлишкових коштів в населення та загальна економічна дестабілізація. Фінансово-економічна криза спровокувала значний відтік грошових коштів із банківської системи загалом та АТ «АКЦЕНТ-БАНК», зокрема. Зазначені фактори вплинули на зростання обсягу проблемних кредитів банківської установи, внаслідок чого погіршилися показники ліквідності та платоспроможності банку, що вплинуло на його фінансову стійкість.

АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за результатами діяльності 2022 року було проведено стрес-тестування кредитного ризику за короткостроковим сценарієм, який поділяється на базовий сценарій, несприятливий сценарій і шоківий сценарій.

«Згідно базового сценарію, що передбачає погіршення обсягу проблемних кредитів на 15 %, додаткові витрати на формування резервів складають 443,95 тис. грн. За несприятливим сценарієм, що передбачає погіршення обсягу

проблемних кредитів на 30 %, додаткові витрати на формування резервів складають 836855 тис. грн. За шоківим сценарієм, що передбачає погіршення обсягу проблемних кредитів на рівні 2022 року, додаткові витрати на формування резервів складають 1288012 тис. грн» [27, с. 14].

Загальний вплив стрес-тестування кредитного ризику на капітал банку та виконання економічних нормативів становитиме [27].

- за базовим сценарієм: Н2 – 19,2 %; Н3 – 16,3 %;
- за несприятливим сценарієм: Н2 – 16,0; Н3 – 12,9 %;
- за шоківим сценарієм: Н2 – 11,97 %; Н3 – 8,7 %.

Варто зауважити, що з урахуванням прогнозів банківської установи щодо зниження регулятивного капіталу, може виникнути недостатність капіталу для виконання нормативних вимог НБУ до кінця 2023 року. Тому АТ «АКЦЕНТ-БАНК» варто впровадити План відновлення діяльності, який є обов'язковим для системно важливих банків України, одним з яких є АТ «АКЦЕНТ-БАНК». Для недопущення порушення фінансової стійкості банку в умовах воєнного стану, установі варто здійснити капіталізацію. З метою підвищення рівня капіталізації, банк повинен прагнути до збільшення власного капіталу, перш за все за рахунок зовнішніх джерел, зокрема шляхом емісії акцій чи боргових зобов'язань. Кожен з вказаних інструментів має свої переваги та недоліки, тому обираючи один із шляхів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» повинен раціонально проаналізувати ефективність їх застосування. Адже на сьогодні, враховуючи невизначений вплив майбутнього розвитку військового вторгнення і строки закінчення військових дій, існує суттєва невизначеність, яка може поставити під сумнів здатність банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Для зміцнення фінансової стійкості банку вагоме значення має збільшення його доходів, насамперед прибутку як джерела збільшення власного капіталу. Операційна дохідність банку залежить від норми прибутку по активних операціях, величини й структури активів, розміру плати за надані послуги. Для забезпечення збільшення дохідності АТ «АКЦЕНТ-БАНК» та підвищення його фінансової стійкості важливе значення має кількісна та якісна оцінка всіх

джерела доходів, з метою визначення вигідних для банківської установи напрямів здійснення операцій [13, с. 353].

Збільшенню дохідності банку, крім підвищення прибутку, сприяє скорочення витрат банку на його обслуговування. Це вимагає здійснення постійного аналізу АТ «АКЦЕНТ-БАНК», витратності банківських операцій та послуг і визначення можливостей їх зменшення, що позитивно впливає на фінансову стійкість та стабільність банку.

Таким чином, можна визначити низку кроків для забезпечення фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в довгостроковій перспективі, які представлено на рисунку 2.8.

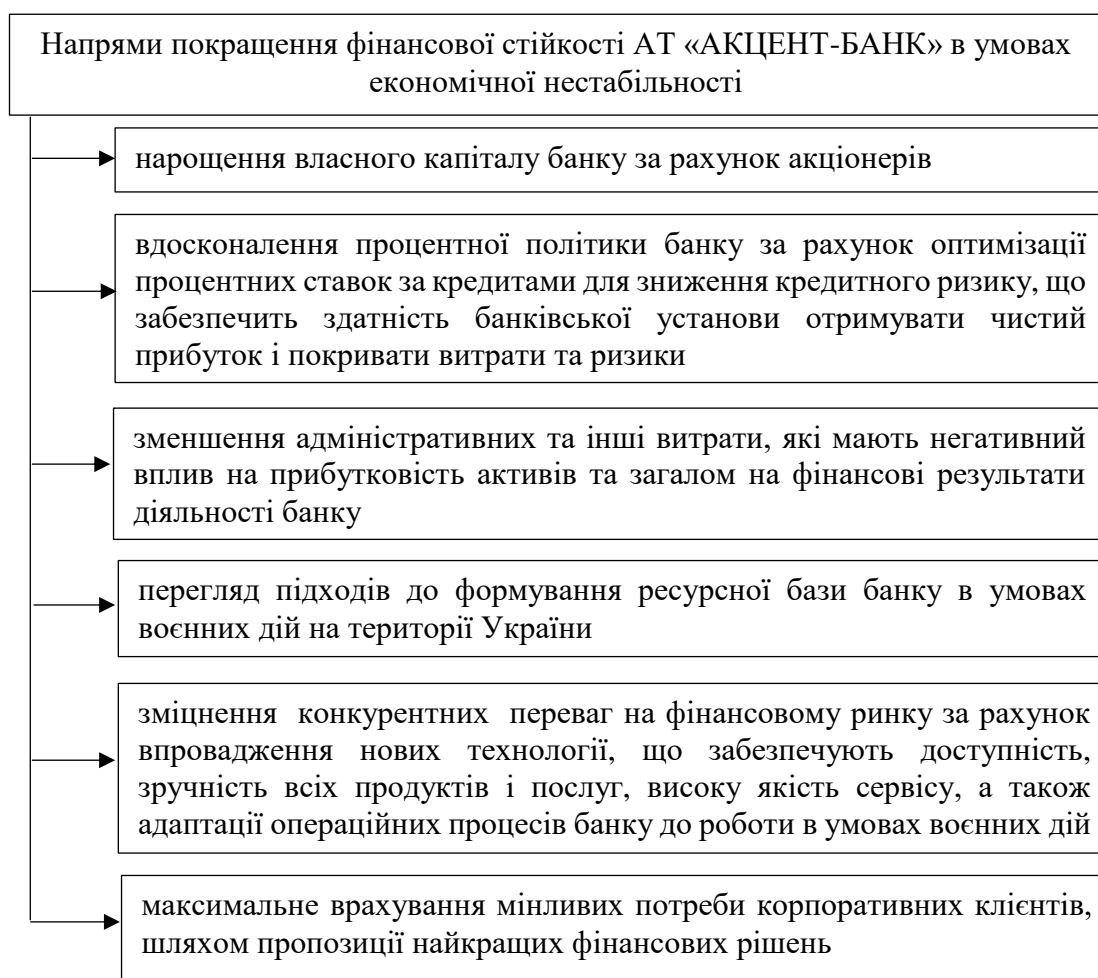

Рисунок 2.8 – Напрями покращення фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в умовах економічної нестабільності

Джерело: побудовано за даними [14, 40]

Виходячи з цього, АТ «АКЦЕНТ-БАНК» необхідно переглянути підходи до формування ресурсної бази з огляду на зростання процентних ставок, так і помітного зниження попиту на кредити з боку фізичних і юридичних осіб. Зазначені тенденції вплинуть на зниження спреду та рентабельності банківської установи у середньостроковій перспективі. За оцінками НБУ, завдяки високому рівню інфляції та макрофінансової нестабільності призведе до зростання вартості ресурсів, що суттєво стримує відновлення кредитування [29]. Зміна інфраструктури фінансового ринку призведе до спроб захоплення традиційно «банківських» його сегментів фінансовими та нефінансовими компаніями. З огляду на це, АТ «АКЦЕНТ-БАНК» слід суттєво переглянути підходи до забезпечення власної фінансової стійкості, приділити значну увагу формуванню буферів капіталу, паралельно з цим адаптовуючи депозитну, кредитну та інвестиційну політики до нових реалій діяльності в умовах війни.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що банк АТ «АКЦЕНТ-БАНК» має достатній рівень фінансової стійкості, проте недостатньо захищений від впливу зовнішніх факторів, зокрема погіршення загального стану економіки через активні воєнні дії на території України та викликані цим диспропорції на ринку банківських послуг. Загалом, на забезпечення фінансової стійкості банківської установи в середньостроковій перспективі, суттєво впливатимуть негативних зовнішні фактори. Тому важливого значення набуває ефективність ресурсної політики АТ «АКЦЕНТ-БАНК» та внутрішні процедури управління активами банку і його ризиками.

Висновки

На сьогодні, банківський сектор України здійснює діяльність в умовах нестабільної загальноекономічної ситуації, яка викликана воєнними діями на території країни, що суттєво впливає на фінансову стійкість банківського сектору.

В першому розділі кваліфікаційної роботи обґрунтовано вплив банківських установ на забезпечення фінансової стійкості банківської системи країни. Досліджено економічну сутність фінансової стійкості банку, яку визначають як достатність, збалансованість та оптимальне співвідношення фінансових ресурсів і активів банківської установи, за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків банку для його ефективного функціонування. Визначено, що на фінансову стійкість банків впливає велика кількість екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) факторів, моніторинг яких є одним із важливих напрямків діяльності банківських установ для забезпечення їх фінансової стабільності. Узагальнено методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку.

В другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз фінансової стійкості банківської системи України на основі фінансових показників стану банківського сектора України. Зростання рівня інфляції в країні з початком повномасштабної війни, зтяжне гальмування економічної діяльності, втрата значної кількості суб'єктів господарювання та суттєвої частини банківської мережі, через процеси окупації поступово підточують стійкість банківських установ. Починаючи з березня 2022 року діяльність банківської системи була збитковою. На кінець 2022 року чистий прибуток банківського сектору становив 24788 млн грн, що втричі менше від показника попереднього року (77376 млн грн). За результатами здійсненого аналізу фінансової стійкості банківського сектору на основі показників виконання економічних нормативів НБУ

(нормативів капіталу, нормативів ліквідності, нормативів кредитного ризику, нормативів інвестування), варто зауважити, що кризові явища 2022 року продовжують здійснювати суттєвий вплив на фінансову стійкість та стабільність банківських установ України. Банкам вдалось уникнути ймовірної катастрофи завдяки достатній капіталізації банків.

В роботі, було здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках, на основі аналізу його активів, зобов'язань, власного капіталу, які протягом аналізованого періоду мали тенденцію до зростання. За результатами 2020-2022 років діяльність банківської установи була прибутковою. На кінець 2020 року загальний розмір прибутку банківської установи склав 333048 тис. грн. Протягом 2021 року чистий прибуток банку збільшився на 493670 тис. грн або 148,23 % та склав 826718 тис. грн. В 2022 році, в порівнянні з попереднім роком чистий прибуток банку зменшилися на 624081 тис. грн або 75,49 % та склали 202637 тис. грн.

Для оцінки фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» використано метод коефіцієнтного аналізу, шляхом розрахунку рентабельність капіталу (ROE) та рентабельність активів (ROA). Показник рентабельності активів (ROA) протягом 2020-2022 років зменшився, з 4,25 % до 2,25 %, що пов'язане з нестабільністю економічної ситуації в країні. Показник рентабельності капіталу (ROE) АТ «АКЦЕНТ-БАНК», в динаміці показав зменшення з 32,1 % у 2021 році до 18,25 % у 2022 році. Причиною цього стало зменшення суми чистого прибутку на 624081 тис. грн у 2022 році в порівнянні з 2021 роком, внаслідок воєнних дій на території України.

АТ «АКЦЕНТ-БАНК» з 2020 року належить до системно важливих банків України, до яких застосовуються підвищені вимоги що до забезпечення їх фінансової стійкості, зокрема економічних нормативів НБУ.

Фінансова стійкість банківської установи, на кінець 2022 року, є достатньою, про що свідчить дотримання рекомендованих значень встановлених НБУ економічних нормативів. На кінець 2022 року, значення коефіцієнта покриття ліквідності (LCR) за всіма валютами становить 1207 %, за іноземними

валютами – 457 %, значення коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) – 179 %.

Отже, проведений аналіз фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» показав, що в цілому банківська установа слідує рекомендаціям НБУ і виконує, в 2020-2022 роках, встановлені нормативи. Банківська установа продовжує нарощувати регулятивний капітал про, що свідчить зростання нормативу регулятивного капіталу. Варто відзначити виконання всіх показників щодо встановлених нормативних значень, що свідчить про достатній рівень фінансової стійкості банку в 2020-2022 роках.

Для недопущення порушення фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в умовах воєнного стану, установі варто здійснити капіталізацію. З метою підвищення рівня капіталізації, банк повинен прагнути до збільшення власного капіталу, перш за все за рахунок зовнішніх джерел, зокрема шляхом емісії акцій чи боргових зобов'язань. Для покращення фінансової стійкості АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в умовах економічної нестабільності, установі необхідно: вдосконалити процентну політику банку за рахунок оптимізації процентних ставок за кредитами; зменшити адміністративні та інші витрати, які мають негативний вплив на прибутковість та фінансові результати діяльності банку; перегляд підходів до формування ресурсної бази банку; зміцнити конкурентні позиції на фінансовому ринку за рахунок впровадження нових технологій, що забезпечують доступність, зручність всіх продуктів і послуг, високу якість сервісу; максимально враховувати мінливі потреби корпоративних клієнтів, шляхом пропозиції найкращих фінансових рішень.

Список використаних джерел

1. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів : монографія / М. І. Зверяков, А. М. Зверяком. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
2. Богун М. М. Управління фінансовою стійкістю банків як невід’ємною складовою національної економіки України / М. М. Богун. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/36813> (дата звернення: 02.05.2023).
3. Варцаба В. І. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України / В. І. Варцаба. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2018. – Вип. 1. – С. 311–316.
4. Вінниченко О. О. Теоретичні аспекти фінансової стійкості банку / О. О. Вінниченко, В. В. Громакова // Бізнесінформ. – 2020. – № 5. – С. 375-381.
5. Вовченко О.С. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку / О. С. Вовченко // Науковий вісник Полтавського ун-ту економіки і торгівлі. – 2016. – № 5(77). – С. 161–169.
6. Волкова В. В. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку / В. В. Волкова // Фінанси, облік, банки. – 2018. – №1 (23). – С. 48-56.
7. Волкова Н. І. Аналіз управління фінансовою стійкістю АТ КБ «Приватбанк» // Н. І. Волкова, А. І. Попик // Економіка та суспільство. – 2022. – № 45. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1920/1848> (дата звернення: 13.04.2023).
8. Волкова Н. І. Управління фінансовою стійкістю банківської системи в контексті волатильності фінансового ринку / Н. І. Волкова, В. М. Бойко // Modern Economics. – 2021. – № 27. – С. 21-28.

9. Волкова Н. І. Фінансова стійкість банку: оцінка, моделювання та прогнозування / Н. І. Волкова, В. М. Бойко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2021. – № 9-10. – С. 52-59.

10. Вольська С. П. Визначення фінансової стійкості банку / С. П. Вольська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 4. – С. 806–809.

11. Вольська С. П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку / С. П. Вольська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 10. Част. 1. – С. 178–181.

12. Гарбар Є. С. Фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільного економічного середовища / Є. С. Гарбар // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 1. – С. 184–187.

13. Грушко В. І. Фінансова стійкість банку, її оцінка та шляхи підвищення / В. І. Грушко, А. С. Смиківська. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/grushko_0009.pdf (дата звернення: 01.05.2023).

14. Жердецька Л. В. Оцінювання фінансової стійкості банківського сектору економіки України в умовах воєнного стану / Л. В. Жердецька // Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: сучасні виклики та інновації: зб. матеріалів VII Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (Одеса, 29-27 травня 2022 р.) / Одеський нац. економ. ун-т. – Одеса: ОНЕУ, 2022. – С. 128-132.

15. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків [текст] підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.

16. Золковер А. О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків / А. О. Золковер, А. О. Гуменюк // Міжнародний науковий журнал. – 2015. – No 2. – С. 32–35.

17. Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28.08.2001 р. № 368. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 16.04.2023).

18. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової фінансово-економічної кризи / Г. Т. Карчева // Ефективна економіка. – 2020. – № 3. – С. 55-63.
19. Коваленко В. В. Ділова репутація та її вплив на фінансову стійкість банків / В. В. Коваленко // Академічний огляд. – 2021. – № 1 (54). – С. 23-35.
20. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с.
21. Кубах Т. Г. Оцінювання взаємозв'язку фінансової стійкості банківської системи та фінансової безпеки держави / Т. Г. Кубах, Є. Ю. Руденко // Modern Economics. – 2021. – № 26(2021). – С. 55-63.
22. Лесик В. О. Удосконалення процедури експрес-оцінки фінансової стабільності банків / В. О. Лесик // Економіка та держава. – 2017. – № 11. – С. 99–103.
23. Литвинюк О.В. Методологічні засади інтегральної оцінки фінансової стійкості банківської системи України на основі якості управління активами та пасивами / О. В. Литвинюк. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/147036453.pdf> (дата звернення: 16.04.2023).
24. Методика фінансового скорингу банків від YouControl // офіційний сайт YouControl. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/contractor/financial-scoring/method-bank/> (дата звернення: 18.04.2023).
25. Національний банк України: офіційний сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (дата звернення: 12.04.2023).
26. Основні показники діяльності банків України // Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#3> (дата звернення: 19.04.2023).
27. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO: рішення Правління НБУ від 01.11.2016 р. №393-рш. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zatverdiv-novu-protseduru-inspektuvannya-ta-otsinki-bankiv> (дата звернення: 18.04.2023).

28. Приказюк Н. Оцінка фінансової стабільності банківської системи України на основі комплексного індикатора та таксономічного показника з урахуванням FSI / Н. Приказюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2022. – № 2(219). – С. 25-33.

29. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення / В. В. Рисін, А. П. Біда // Ефективна економіка. – 2021. № 3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf (дата звернення: 15.04.2023).

30. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку / Є. В. Склеповий // Фінанси України. – 2017. – №5. – С. 138-143.

31. Смиковська А. С. Фінансова стійкість банку, її оцінка та шляхи підвищення / А. С. Смиковська, В. І. Грушко // Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: матеріали міжнародної конференції (м. Київ, 21-22 листопада 2019 р.). - К.: Університет «КРОК», 2019. - С. 351-355.

32. Стечишин Т. Б. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, О. Л. Малахова. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 404 с.

33. Телишевська Л. І. Оцінювання фінансової стійкості банків як елемент управління / Л. І. Телишевська, А. М. Коренська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 8. – С. 986-990.

34. Тютюнник С. В. Стан дотримання банками України економічних нормативів / С. В. Тютюнник, Ю. М. Тютюнник, Ю. О. Романченко // Бізнес-структури: стратегії та технології: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., м. Тбілісі, 21 лютого 2020 р. Тбілісі, 2020. – С. 94-98.

35. Фінансова звітність А-Банку за 2020 рік та висновок незалежного аудитора // Офіційний сайт АТ «АКЦЕНТ-БАНК». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://a-bank.com.ua/about/general> (дата звернення: 28.04.2023).

36. Фінансова звітність А-Банку за 2021 рік та висновок незалежного аудитора // Офіційний сайт АТ «АКЦЕНТ-БАНК». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://a-bank.com.ua/about/general> (дата звернення: 28.04.2023).

37. Фінансова звітність А-Банку за 2022 рік та висновок незалежного аудитора // Офіційний сайт АТ «АКЦЕНТ-БАНК». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://a-bank.com.ua/about/general> (дата звернення: 28.04.2023).

38. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія / О. С. Вовченко, С. Б. Єгоричева. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – 233 с.

39. Швайко М. Л. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України / Л. М. Швайко, А. Д. Микиша // Соціальна економіка. – 2022. – Вип. 63. – С. 145-155.

40. Шевцова О. Й. Управління фінансовою стійкістю банку / О. Й. Шевцова, Ю. Р. Горбунова // Науковий погляд: економіка та управління. – 2022. – № 4 (80). – С. 104-111.

Додатки

Додаток А

Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «АКЦЕНТ-БАНК»

Таблиця А 1 – Аналіз динаміки активів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за 2020-2022 роки

Показники	Станом на			Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у %:	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
	Грошові кошти та їх еквіваленти	344573	856856	1841859	512283	985003	148,67
Кошти в інших банках	407540	824414	2477609	416874	1653195	102,29	200,53
Кредити та заборгованість клієнтів	7190496	9501507	6220966	2311011	-3280541	32,14	-34,53
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	55433	54014	135557	-1419	81543	-2,56	150,97
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	585166	2321747	6244053	1736581	3922306	296,77	168,94
Інвестиційна нерухомість	0	10540	11946	10540	1406	100,00	13,34
Відстрочений податковий актив	0	0	50	0	50	0,00	100,00
Основні засоби та нематеріальні активи	423497	431810	413256	8313	-18554	1,96	-4,30
Інші фінансові активи	156476	320043	403016	163567	82973	104,53	25,93
Інші активи	62672	56061	38417	-6611	-17644	-10,55	-31,47
Чисті активів, всього	9225853	14376993	22072445	5151140	7695452	55,83	53,53

Джерело: побудовано та пораховано за даними [26, 35, 36, 37]

Продовження додатку А

Таблиця А2 – Аналіз динаміки зобов'язань АТ «АКЦЕНТ-БАНК» за 2020-2022 роки

Показники	Станом на			Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у %	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
	Кошти банків	49766	90812	252177	41046	161365	82,48
Кошти клієнтів	7588332	11533922	14579786	3945590	3045864	52,00	26,41
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	59000	19883	59000	-39117	100,00	-66,30
Відстрочені податкові зобов'язання	11011	11132	14055	121	2923	1,10	26,26
Резерви за зобов'язаннями	17265	16288	12576	-977	-3712	-5,66	-22,79
Інші фінансові зобов'язання	124434	227658	327441	103224	99783	82,95	43,83
Інші зобов'язання	167141	212683	162351	45542	-50332	27,25	-23,67
Усього зобов'язань	7957949	12151494	15368269	4193545	3216775	52,70	26,47

Джерело: побудовано та пораховано за даними [26, 35, 36, 37]

Таблиця А3 – Аналіз динаміки власного капіталу АТ «АКЦЕНТ-БАНК» в 2020-2022 роках

Показник	Станом на			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення) у %	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
	Статутний капітал	778472	1054704	1054704	276232	0	35,48
Емісійні різниці	41	41	41	0	0	0,00	0,00
Незареєстрований статутний капітал	0	0	459801	0	459801	0,00	100,00
Інший додатковий капітал	0	165000	165000	165000	0	100,00	0,00
Резервні та інші фонди банку	104328	127834	172107	23506	44273	22,53	34,63
Резерви переоцінки	48384	47053	63526	-1331	16473	-2,75	35,01
Нерозподілений прибуток/ непокритий збиток	336680	830866	503281	494186	-327585	146,78	-39,43
Усього власного капіталу	1267904	2225498	2418459	957594	192961	75,53	8,67

Джерело: побудовано та пораховано за даними [26, 35, 36, 37]

Таблиця А4 – Склад та динаміка фінансових результатів АТ «АКЦЕНТ-БАНК» у 2020-2022 роках

Показник	Станом на			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
	Чистий процентні дохід / витрати	1821418	2458825	2685868	637407	227043	35,00
Чистий комісійний дохід / витрати	346797	537626	505445	190829	-32181	55,03	-5,99
Торговий результат	41871	47433	1134815	5562	1087382	13,28	2292,46
Інші операційні доходи	28989	20599	25680	-8390	5081	-28,94	24,67
Інші доходи	46680	64546	81701	17866	17155	38,27	26,58
Всього доходів	2285755	3129028	4433510	843273	1304482	36,89	41,69
Відрахування до резервів	740259	656369	2586988	-83890	1930619	-11,33	294,14
Адміністративні та інші операційні витрати	1177473	1491462	1587369	313989	95907	26,67	6,43
Всього витрат	1917733	2147830	4174357	230097	2026527	12,00	94,35
Прибуток / (збиток) до оподаткування	368023	981198	259153	613175	-722045	166,61	-73,59
Витрати на податок на прибуток	34975	154480	56517	119505	-97963	341,69	-63,41
Прибуток / (збиток)	333048	826718	202637	493670	-624081	148,23	-75,49

Джерело: побудовано та пораховано за даними [26, 35, 36, 37]